แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A structural equation model of factors influencing student's academic achievement in schools under the office of educational service areas in northeast provinces

ประภาส กองจันทร์[1] มัณฑนา อินทุสมิต[2] สัมฤทธิ์ กางเพ็ง[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 440 โรงได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation Coefficient) และใช้โปรแกรมลิสเรล 8.30 ในการวิเคราะห์ ความเบ้ ความโด่ง องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้

2.1 อิทธิพลตรงทางบวก มี 3 ปัจจัย คือ ผลการปฏิบัติงานของครู ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจและ การนิเทศภายในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.71 , 0.19 และ 0.08 ตามลำดับ

2.2 อิทธิพลอ้อมทางบวก มี 2 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ .67 โดยผ่านปัจจัยด้านต่างๆ รวมจำนวน 2 เส้นทาง คือ 1) ส่งผ่านการนิเทศภายในและผ่านผลการปฏิบัติงานของครู 2) ส่งผ่านผลการปฏิบัติงานของครู ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ .62 โดยส่งผ่านปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู

2.3 อิทธิพลรวมทางบวก มี 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ผลการปฏิบัติงานของครู และการนิเทศภายในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.86, 0.71 และ 0.70 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในแบบจำลองสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ร้อยละ 77

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

[1] ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

[3] ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองกรุงวิทยาคาร จังหวัดขอนแก่น

Abstract

This study was designed to develop a linear structural equation model of factors influencing the student's achievement in primary schools under the Office of Educational Service Areas in the Northeast of Thailand. The multi-stage random sampling was applied for research samples which consisted of 440 schools drawn from those offices. The research instrument applied for data collection was a 5-point rating scale questionnaire and earned data were analyzed to obtain mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. LISREL version 8.30 was also used to analyze the skewness, kurtosis, confirmatory factors analysis and to investigate the consistency between the hypotheses model and the empirical data.

The findings of this study were summarized as follows :

1. The structural equation model of factors influencing the student's achievement was fitted to the empirical data

2. The factors affected direct, indirect and total effects on the student's achievement were as follows.

2.1 The direct effect has three factors : the teacher performance , the distributed leadership and internal school supervision which the coefficient values at 0.71 , 0.19 and 0.08 respectively.

2.2 The indirect effect has two factors : the distributed leadership with its influencing coefficient value at .67 and another factor was the internal school supervision with .62 influencing coefficient value.

2.3 The positive total effect has three factors : the distributed leadership with the influencing coefficient value at 0.86 then followed by teacher performance and then internal school supervision with the influencing coefficient values at 0.86 , 0.71 and 0.70 respectively.

Considering the value of the predictive coefficient (R^2) of the structural equation model of the factors influencing the student's achievement in those schools could describe the variance of students academic achievement at 77 percent.

Keywords: achievement

ความเป็นมาของปัญหา

ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทยก็คืออยากเห็นโรงเรียนที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วประเทศ เป็นโรงเรียนที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อมบรรยากาศเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข (อำรุง จันทวานิช, 2547) ดังนั้น การบริหารและ

การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพโดยมีภาวะผู้นำที่มีสมรรถนะในการบริหารการเปลี่ยนแปลงผู้นำ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based society and economy) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า การจัดและบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการ จึงจะทำให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเนื่องจากวิชาชีพทางการศึกษา เป็นวิชาชีพชั้นสูงวิชาชีพหนึ่ง ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ จะต้องเป็น “มืออาชีพ” จึงจะทำให้การศึกษาบรรลุความสำเร็จได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ ซึ่งความเป็นมืออาชีพดังกล่าวครอบคลุมหลายลักษณะ เช่น การจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ ภาวะผู้นำวิชาการ การขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ การปรับระบบบริหารให้โปร่งใส และตรวจสอบได้ เป็นต้น (สุนทร โคตรบรรเทา, 2551)

จากที่ได้มีการดำเนินการตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (General Achievement Test หรือ GAT) และ ความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test หรือ SAT) ปีการศึกษา 2547 พบว่า มีค่าเฉลี่ยร้อยละ ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย 43.43 คณิตศาสตร์ 42.57 วิทยาศาสตร์ 40.50 และภาษาอังกฤษ 36.14 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย 38.16 คณิตศาสตร์ 34.65 วิทยาศาสตร์ 36.91 ภาษาอังกฤษ 31.71 และสังคมศึกษา 42.20 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ความถนัดทางการเรียน (SAT) ด้านภาษา 39.97 การคิดคำนวณ 41.53 การคิดวิเคราะห์ 45.93 และภาพรวม 42.31 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ภาษาไทย 49.27 ภาษาอังกฤษ 32.12 สังคมศึกษา 42.07 วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ 44.30 เคมี 35.13 ชีววิทยา 41.86 ฟิสิกส์ 34.86 และ คณิตศาสตร์ 34.75 จากผลการประเมินดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิผลเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการประเมินภายนอกรอบแรกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 37.4 และสถานศึกษาที่มีคุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุงถึงพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 62.6 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2548) และรายงานสรุปการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 4 ปี ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในวิชาพื้นฐานได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากข้อมูลและสภาพการศึกษาดังกล่าว เป็นดัชนีชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นับตั้งแต่จากการที่ประเทศไทยได้ปฏิรูปการศึกษา มีกฎหมายการศึกษาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2542 มีการประกันคุณภาพการศึกษา มี แผนยุทธศาสตร์รองรับในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ แต่ผลการทดสอบโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาหลักยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำคัญทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานการศึกษาของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปปรับปรุง พัฒนาระบบการเรียนรู้ ระบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ในการศึกษางานวิจัยทางการบริหารการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ซึ่งรวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเสริมสร้างให้ครูเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานตนเอง เพื่อพัฒนาผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามเป้าหมายและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่โรงเรียนตั้งไว้ ซึ่งการปฏิบัติงานของครูเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเช่นกัน ผลการปฏิบัติงานของครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานใน 3 ปัจจัย คือ ความจงรักภักดี (Allegiance) การทำงานเป็นทีม (Team work) และความมุ่งมั่นตั้งใจ(Determination) ดังนั้นสิ่งที่ผู้บริหารควรเอาใจใส่คือการพัฒนาความรู้ความสามารถของครู การกระตุ้นให้ครูมีความรัก ความทุ่มเท เสียสละเพื่อผลสำเร็จด้านการเรียนของนักเรียนอย่างเต็มที่

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงมีความสนใจที่จะค้นหาแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยการนำตัวแปรที่คาดว่าน่าจะมีอิทธิพลทั้งโดยตรงและมีอิทธิพลโดยทางอ้อมหรือส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรอื่นในแบบจำลอง อาทิ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน การนิเทศภายในโรงเรียนและผลการปฏิบัติงานของครูเข้ามาเป็นตัวแปรในแบบจำลองการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation research) มี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (Distributed leadership) ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน (Supervision in school) ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู (Teacher performance) และปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2553 จำนวน 12,609 โรง มีโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2,455 โรง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10,154 โรง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis)

2. ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัย รวมถึง แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ผลการปฏิบัติงานของครู การนิเทศภายในโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อเป็นแนวคิดในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

หลังจากได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน จึงได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรสังเกต ของตัวแปรแฝงในแต่ละตัวเพื่อการวัด มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) วัฒนธรรมโรงเรียน 3) การตัดสินใจ 4) การประเมินและการพัฒนาวิชาชีพ 5) การปฏิบัติตัวเป็นผู้นำ

2.2.2 ปัจจัยด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศ 3) การวางแผนและสร้างเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผล

2.2.3 ปัจจัยด้านผลการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความจงรักภักดี 2) การทำงานเป็นทีม 3) ความมุ่งมั่นตั้งใจ

2..2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) คะแนน O-NET วิชาภาษาไทย 2) คะแนน O-NET วิชาคณิตศาสตร์ 3) คะแนน O-NET วิชาวิทยาศาสตร์

2.3 การสร้างตัวแบบสมมติฐาน

การสร้างและนำเสนอแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ มีดังนี้

2.3.1 การศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ความเป็นมาเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามกฎหมาย เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการวิจัย

2.3.2 คัดเลือกตัวแปรหรือแนวคิดสำคัญ และกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่สามารถวัดค่าได้

2.3.3 วิเคราะห์และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ ผลการปฏิบัติงานของครู การนิเทศภายในโรงเรียน และปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาหลักการองค์ประกอบของความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด

2.3.4 สร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากกรอบความคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาจัดลำดับเชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่างๆตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่งผล ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดย แบบจำลองแสดงการมีอิทธิพลต่อกัน ในรูปตัวแปรแฝง 4 ตัว คือ 1)ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ 2) ปัจจัยการปฏิบัติงานของครู 3) ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยวัดผ่านตัวแปรสังเกตได้ 22 ตัว

2.4 การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบสอบถามด้านต่าง ๆ เพื่อสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความแม่นตรงเชิงโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษาของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำได้แบบสอบถาม 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.5.1 การตรวจสอบความแม่นตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความครอบคลุมเนื้อหา จึงได้นำผลการตรวจสอบ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป เป็นแบบสอบถาม ผลการตรวจสอบหาค่า IOC ของแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแบบสอบถาม

2.5.2 การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งเกณฑ์กำหนดว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบแต่ละตอน ดังนี้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ มีค่า .950 , ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน มีค่า .955, ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของครู มีค่า .977 (รายละเอียดอยู่ภาคผนวก จ) ต่อจากนั้นได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำ แล้วปรับปรุงให้ได้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,260 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ขนาดโรงเรียน และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดูจากคะแนนการสอบ O-NET ในวิชาภาษาไทย O-NET ในวิชาคณิตศาสตร์และ O-NET ในวิชาวิทยาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2553

ตอนที่ 2 ระดับการรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ขนาดโรงเรียน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.1.2 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร เป็นการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง

4.2 การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

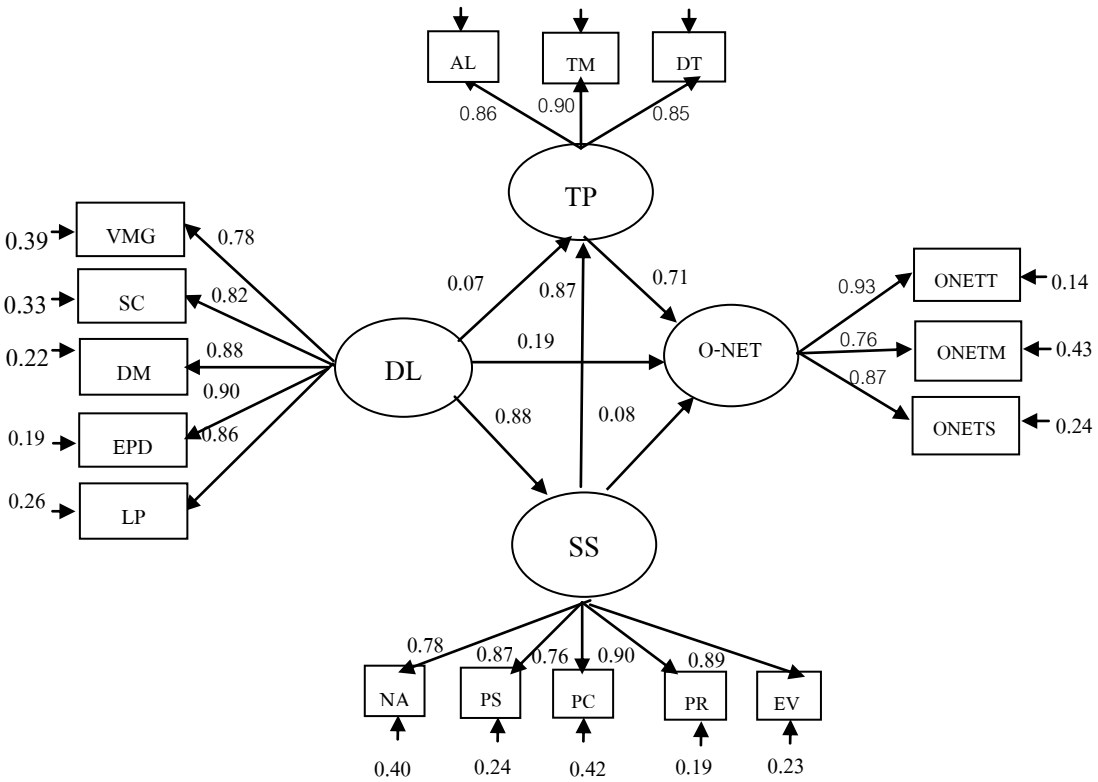
การวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเปรียบเทียบดัชนีวัดความสอดคล้องของตัวแบบประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด และใช้ค่าไค-สแควร์ ดัชนี GFI (Goodness-of-Fit Index) ดัชนี AGFI (Adjusted Goodness-of- Git Index) และ RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) เป็นค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งก่อนและหลังการปรับตัวแบบ จากนั้นจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างตัว

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์การแจกแจงของข้อมูล พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าคะแนน ซี แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่ ไม่แจกแจงเป็นปกติ หลังการแปลงข้อมูลด้วยวิธี Normal Scores พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีค่าคะแนน ซี สำหรับทดสอบสมมติฐานความเบ้ และความโด่งแตกต่างจากศูนย์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าคะแนนของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีการแจกแจงแบบปกติ เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ทั้งหมด จำนวน 16 ตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัว เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน (DL) การนิเทศภายในโรงเรียน(SS) การปฏิบัติงานของครู (TP)และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ONET) ผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ลักษณะความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษาเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ภาพประกอบที่ 1 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างหลังปรับแบบจำลอง

แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร แยกเป็น ตัวแปรแฝงภายนอก คือ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) และตัวแปรแฝงภายใน คือ การนิเทศภายในโรงเรียน (SS) การปฏิบัติงานของครู (TP) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ONET) แบบจำลองสมมุติฐาน มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 662.61 ที่องศาอิสระ (df) = 98 ค่าความน่าจะเป็น (p) = .00 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) = 0.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือจะต้องมีค่าน้อยกว่า .05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = .84 ซึ่งต่ำกว่า .90 และ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) = .78 ซึ่งต่ำกว่า .90 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) = 98.12 ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 200 แสดงว่าแบบจำลองสมมุติฐานยังไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับแบบจำลอง โดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดมีความสัมพันธ์กันได้ตามคำแนะนำในดัชนีปรับโมเดล (Modification Indices) ของโปรแกรมลิสเรล โดยคำนึงถึงแนวคิดทฤษฎีประกอบในการปรับแบบจำลอง โดยปรับเพิ่มพารามิเตอร์ ได้แก่

TE จำนวน 18 แมทริกซ์ TH จำนวน 26 แมทริกซ์ และ TD จำนวน 8 แมทริกซ์ ภายหลังการปรับแบบจำลอง พบว่า แบบจำลองสมมุติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งพิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้วัดความกลมกลืนของแบบจำลอง คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 24.84 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 46 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .99 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.99 สูงกว่า 0.90 และ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) = 0.98 สูงกว่า 0.90 ค่ารากที่สองของเศษเหลือที่ทำให้เป็นค่ามาตรฐาน (RMSEA) = 0.00 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 และค่าตัวอย่างวิกฤต (CN) = 1238.14 ซึ่งมากกว่า 200 และค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (ค่าไค-สแควร์หารด้วยค่าองศาอิสระ) ได้เท่ากับ .54 จึงถือว่า แบบจำลองสมมติฐาน มีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เส้นทางอิทธิพลขององค์ประกอบในแบบจำลองโครงสร้าง (Structural model)

สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อยสามารถอธิบายได้ดังนี้

อิทธิพลทางตรง

1) ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู (TP) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ .71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ .19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ปัจจัยการนิเทศภายใน (SS) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.08 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อิทธิพลทางอ้อม

1) ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผ่านปัจจัยด้านต่างๆ รวมจำนวน 2 เส้นทาง คือ

(1) ส่งผ่านการนิเทศภายในโรงเรียน (SS) และผ่านผลการปฏิบัติงานของครู (TP)

(2) ส่งผ่านผลการปฏิบัติงานของครู (TP)

2) ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน (SS) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ .62 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่งผ่านปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู (TP)

อิทธิพลรวม

1) ปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ .86 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างสูงสุด เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความสำคัญที่สุดและเป็นบุคคลหลักต่อการพัฒนาผลสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียนดังกล่าวมาแล้ว แต่การบริหารงานของผู้บริหารเป็นการทำงานผ่านบุคคลอื่นเช่นครูและบุคลากรอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรใช้ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจในการบริหารโรงเรียนอาจกล่าวได้ว่า ถ้าผู้บริหารโรงเรียนต้องการเห็นความก้าวหน้าในการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือคะแนน O-NET ของผู้เรียนดีขึ้นแล้ว ก็ต้องพยายามใช้ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนให้มากขึ้น

2) ปัจจัยผลการปฏิบัติงานของครู (TP) มีค่า

สัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม เท่ากับ .71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของครู ซึ่งประกอบไปด้วย ความจงรักภักดีการทำงานเป็นทีม และความมุ่งมั่นตั้งใจ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของครูด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมีทีมงานที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีเพื่อสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะทำให้ครูทำงานกับเพื่อนครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

3) ปัจจัยการนิเทศภายใน(SS) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางรวม เท่ากับ .70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้ สามารถอธิบายได้การนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน ในลักษณะที่ผู้บริหารต้องเป็นทั้งผู้ให้การสนับสนุนและรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูตามความต้องการของแต่ละคน ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติในการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล

เมื่อพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) สามารถอธิบาย การนิเทศภายในโรงเรียน (SS) ได้ร้อยละ 78 ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) และการนิเทศภายในโรงเรียน (SS) สามารถร่วมกันอธิบาย ผลการปฏิบัติงานของครู (TP) ได้ร้อยละ 87 และ ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (DL) การนิเทศภายในโรงเรียน (SS)และผลการปฏิบัติงานของครู (TP) สามารถร่วมกันอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ร้อย 77

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลโดยรวมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .86 มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเท่ากับ .19 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 2 เส้นทาง คือ (1)ส่งผ่านการนิเทศภายในโรงเรียนและผ่านการปฏิบัติงานของครู (2) ส่งผ่านการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ .67 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเป็นบุคคลหลัก (Key person) ในการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียนในชั้นเรียนโดยการเข้าสอนทุกวันเช่นเดียวกับครู แต่ถ้าผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ โดยการยกย่องให้เกียรติให้การยอมรับคณะครู และให้คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ซึ่งจะทำให้ครูจงรักภักดีต่อโรงเรียน ครูทำงานเป็นทีม ครูมีความทุ่มเทในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และค่านิยมของโรงเรียนที่มุ่งเน้นเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความมุ่งมั่น สร้างสรรค์วิสัยทัศน์ร่วมกับคณะครู และสื่อสาร

วิสัยทัศน์ให้คณะครูเข้าใจตรงกันว่า โรงเรียนมีเป้าหมายอย่างไร ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในโรงเรียน กระตุ้นให้ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการทำงาน สนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการจะทำให้สามารถเข้าใจงานการเรียนการสอน สามารถนิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของครูได้ และเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพให้กับครู ส่งเสริมความเป็นนักวิชาการและสร้างโอกาสให้ครูเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ซึ่งก็คือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2. ปัจจัยการปฏิบัติงานของครู (Teacher performance) จากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานของครูส่งผลตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าตัวแปรอื่น ๆ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของครู ซึ่งประกอบไปด้วยความจงรักภักดี การทำงานเป็นทีม และความมุ่งมั่นตั้งใจโดยเฉพาะการปฏิบัติงานของครูด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งหวังที่จะพัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน ให้บรรลุจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมีทีมงานที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีเพื่อสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรและไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะทำให้ครูทำงานกับเพื่อนครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน อุทิศและทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน และมีความรักและความภาคภูมิใจกับโรงเรียน ห่วงใยต่ออนาคตของโรงเรียน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน (Ownership) ถ้าครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน แล้วครูก็จะทำทุกอย่างโดยใช้ความสามารถสูงสุดในการทำงานเพื่อให้โรงเรียนประสบความก้าวหน้า และจะทำให้ครูพยายามคิดหาวิธีการสอนที่เหมาะสมแก่นักเรียนแต่ละคน เพื่อพัฒนาพวกเขาให้มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

3. ปัจจัยการนิเทศภายในโรงเรียน (Supervision in school) จากผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน ส่งอิทธิพลตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .08 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยอ้อมผ่านการปฏิบัติงานของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .62 และส่งผลรวมเท่ากับ .70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่ส่งผลสูงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกตัวหนึ่ง จากข้อค้นพบนี้ สามารถอธิบายได้การนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้บริหารโรงเรียน ในลักษณะที่ผู้บริหารต้องเป็นทั้งผู้ให้การสนับสนุนและรับฟังความคิดเห็นเพื่อรับข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูตามความต้องการของแต่ละคน ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติในการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด ถ้าครูแต่ละคนในโรงเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์งานการสอนว่าประกอบไปด้วยปัจจัยสนับสนุนอะไรบ้าง และมีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นปัญหาอุปสรรคครูก็จะสามารถปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตน และหากครู

ได้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการนิเทศที่หลากหลาย มีการสำรวจความต้องการจำเป็น มีจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่ชัดเจน มีการวางแผนการใช้และสร้างเครื่องมือในการนิเทศ และมีการประเมินผลการดำเนินการทุกครั้งว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ครูยิ่งจะพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายคน เช่น Briggs and Justman (1952) ที่กล่าวว่าการนิเทศภายในเป็นเรื่องของความร่วมมือ การกระตุ้น และการชี้แนะให้ครูก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อให้ครูได้เกิดพลังที่จะกระตุ้น ชี้แนะนักเรียนของตนเอง โดยใช้สติปัญญาทำให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน Spears (1967) พบว่าการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris (1975) กล่าวว่าการนิเทศภายในว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษากระทำต่อครู โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดมสิน คำมุงคุณ (2550) พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ Tilahun (1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ พบว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนโดยทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนิเทศที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน จึงควรทำโปรแกรมการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการแบบกระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้เป็นผู้บริหารที่มีความรอบรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจสู่ผู้ปฏิบัติมากขึ้น จะช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการโรงเรียนในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิผล เพื่อบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การปฏิบัติงานของครู มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลตรงสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักว่าความสำเร็จของผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา นี้ ต้องเกิดจากทั้งครูและผู้บริหาร โดยผู้บริหารจะต้องหาแนวทางและเทคนิควิธีการที่จะทำให้ครูมีการทำงานเป็นทีม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความจงรักภักดีทั้งต่อโรงเรียน และต่อวิชาชีพครู ให้ได้ และควรแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาความสามารถของครูให้เพิ่มขึ้น เพื่อทำให้ครูมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การสอนซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำตัวแปรที่คาดว่าจะเป็นสาเหตุของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 3 ตัวแปรเท่านั้นมาศึกษา ซึ่งมีค่า

สัมประสิทธิ์การทำนายได้เท่ากับ 0.90 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อาจจะได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

2.2 ควรทำวิจัยความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจะได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อรายวิชานั้นๆ อันจะนำมาสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **ภาวะผู้นำในองค์การการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2548). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุดทอง.

อำรุง จันทวานิช. (2547). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. ค้นเมื่อ 2551 จาก <www.eaac.or.th> (20 ธันวาคม).